יש בקרבנות פרק שני תמורה

עין משפט נר מצוה

כה א מיי׳ פ״ח מהל׳ תמורה הלכה טו:
כו ב מיי׳ פ״ג מהלכות מעה״ק הלכה ח ופ״ד הלכה כ:
כז ג מיי׳ פ״ח מהלכות תמורה הלכה ח והלכה יב:
כח ד מיי׳ פט״ו מהל׳ מעה״ק הלכה ח ב:
כט ה מיי׳ פ״ח מהל׳ תמורה הלכה טו:
ל ו מיי׳ שם הלכה יד ופ״ג הלכה ה:
לא ז מיי׳ שם פ״ג הלכה ה:

שיטה מקובצת

א) חיבות ר״ש כו׳ להו נמחק: ב) דדעמידום מספק כולם למיתה. פי׳ כיון דד׳ גמירי למיתה לא מבעיא אם כפרו מעבירה מאותן ד׳ ונשנו בהדי תרי אחריני דלא אפשר להו למהוי אלא ביחיד א״כ כפרו כן כפרו ועברו שנתן עמם לא יהיו אלא ביחיד דכולהו בחד גוונא ובחד מקום גמירי אלא אף כי נמי אותם שנשנו למיתה אין בהם כי אחת מהני תרי דשייכי ביחיד כצבור כליפר כיפרו ועברה מ״מ אי אפשר בד׳ שלא היה בהם אחת משני אלו או כפרו או עברה ואותה שנישנית בהדי הני דלא שייכי אלא ביחיד ע״כ אינה אלא ביחיד דכולהו בחדא גמרא גמירי וא״כ אף אותה שנשנית לרעייה דלא הוי בכלל גמרא דחדא גמרא מ״מ נפרגין לה מחבריתה שנשנית בד׳ דפתה ולא הוי אפשר מאי אפשר דהך אידך נמי עם הני׳ אפשר דאיכא משום דחדא גמרא: ג) ר׳ נתן אומר כו׳ ר׳ נתן נמי טעמא דר״ש מפרש דאמר ביחיד דברים אמורים וה״ק אחת ניתנה להם למיתה ד׳ לרעייה ושכחו איזה למיתה והעמידו כל החמשה למיתה וכיון דד׳ לרעייה בחד גמרא וע״כ תרי מינייהו ביחיד אבל לא בצבור הלכך חמישית שניתנה למיתה אע״ג דאיכא לספוקי חדא מתרתי דשייכי בצבור מ״מ לא מיקמיגן לה אלא ביחיד דגמרינן לה מרעייה שהיא ביחיד ולא בצבור כדפירש משום גמרא ולא הוי אפשר משאי אפשר כיון דבר׳ דרעייה על כדחך איכא חדא מתרי דשייכי בצבור ואס״ה לא הוי (אלא) בצבור משום טעמא דחד גמרא (אך) [אף] אידך דמתה נמי ניגמר [דלא] איכא (דבצבור) [בצבור]. פי׳ מתוס׳ אתרות: ד) שתי שכחות שכחו: ה) ומקדישין איברים ועוברין אבל לא מפדיין חומר עי׳ תוס׳ לעיל (דף ז ע״ב): ו) מבקרשים שהתמורה חלה: ז) לא חמשה וידעי דליתני אלא כולהו בחיבור או כולהו בצבור: ח) איזו היא רועה: ט) וכצבור לימא דחטאת: י) לספוקי דליליל למיתה דלא הוו בצבור ולא דמו להדיא דגמיר דאזלי למיתה ואם: יא) אבל השנים ליכא כו׳ לא מהו להו הס״ד: יב) לעולם בצבור אלא: יג) בחדא גמרא יכיון: יד) ה׳ והחמישית שניתנה להן: טו) מכדי בחדא דוכתא הואי. הס״א כלומר בחדא גזירתו גזרינהו לה הלכך: טז) פראגמרי׳ לארבעה בחדא גמרא וכצבור לא משכחת להו ארבעה: יז) ביחיד והחמישית שניתנה להם למיתה משום דאיכא לספוקי דמתניא בין בצבור בין ביחיד מש״ה לא מוקמינן אלא ביחיד דגמרינן: יח) מינה גמרינן מה: יט) ובצבור ולא נאמרה אלא: כ) אפשר משאפשר נמרינן: כא) ומסיים. גליון ק״ק דר׳ נתן הוא תנא והיה לו להקדים דברו לרשב״ל ונראה דרשב״ל מפרש וקאמר דר׳ נתן פליג וקאמר דלא ניתנה להם כו׳ ולא לפרש

מסורת הש״ס

מ) [מנחות יט. וש״נ], ב) רש״ק ול״ק מ״ז, ג) [לעיל י:], ד) [לעיל ז. ע״ש], ה) ובחוס׳ מט., ו) ל״ק מ״ז, ז) [ל״ל לימרו וגר׳ ל״ק ולמדון], ח) ל״ל הכך מרי, ט) ר״ש (לרכעה. י) ר״ש אחמה, כ) ל״ל השלשה ל״ק, ל) והשלשה ל״ק, מ) השלשה ל״ק, נ) ל״ק מ״ז.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה לרכעה ניתנו להם כלומר ארבע וכו׳ ולא תמש ושכחו באיזה נאמר להן מתה והחמישית נל״ל ותיכנס לו ביחיד לו בצבור נמתק: (ב) ר״ה אחת וכו׳ לימ׳ היא המתה: (ג) ר״ה שתים שכחו וכו׳ ומקום אחר פירשם רבי הכי אחר ר״ש. ר״ב זהו פי׳ על הענין אבל כמעט כלשון ולשון: (ד) ב״ר וקשיא להו כו׳ (אתן) ר״ב זהו פי׳ כמו דיבור בפני עצמו וכן כולם נמחק: (ה) ב״ר אם מסדר הבמצא ביחיד ובליבור הבהו מרחי כל״ל ותיבת בצבור נמחק: (ו) שם ד״ה כי שמעת וכו׳ וקשה להו וכו׳ המשה:

הגהות הגר״א

[א] נפ׳ ולו׳ ס״ב. נרש״י וקשיא להו לו׳ ס״ב:

מוסף רש״י

ותמורה בתרומה מבקרשים. חחלת הקדש אינו חל על כעל מום קבוע לעקרם קדושת הגוף אלא קדושת דמים בעלמא ויוצאין לחולין נמוכרין כפדיון ותפלו לינון ולישבר כדמעיל כפרק הוא לא בפדל יומא (ב:) מוחר בתמורה אם הקדמוכין אלה על כעל מום קבוע ואין יוצא לחולין לינון ולישבר. מה שאין כן בגזה. דבני תמורה מתיר עוד כרם. השוה כעל מום לחם לענין תמורה. על כולם נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. אבל זכח ראשון אם קדם אם קדם קדושת הגוף ואינו יוצא לחולין לינון ולישבר כדמעיל נכמוכרות (יד.) כל הקדשים שקדם מיומן להקדישן נפדה. ולילף לה מקרא׳ ״ובחים חפ״.

רבינו גרשום

וכי דנין אפשר משאפשר. דדלה׳ שנים אפשר לקיימן בין ביחיד בין בצבור: אמר ריש לקיש. להכי דנין אפשר משאי אפשר ראחבע חטאות חתות נתנו להן בהר סיני ולא ידעי איזהו והעמידום על חמש מספיקה ואי שלקא דעתא דבצבור הן הגך (ב׳ כלל) [כלומר] ד׳ מהגך חמש אי אפשר למיהוי בצבור דראמרן אלא (נראין ע״כ ולמד סתום מפסורש: ר׳ נתן אומר אחת ניתנה לה. דמתה ושכחו אי זו היא המתה והעמידו על ה׳ מספיקה: וניחזי אוהה אחת [בהדין] (נהדרין) סידרא גמירי להם כלומר אי בסדר איתן שלש דביחיד הן ראינן יודעין אי זו ליכא שלש חטאות חתות ותו לא האם באותן שנים ידעינן אי זו היא. שכחי [ולא ידעו באיזה] (דלא מאי) זה סדר הילכך העמידום על חמש: וקשיא להו אי ס״ד דבצבור הוה. הוא הגך אחדיני מי איתיה בצבור אלא על כרחיך. ולמה סתום מפסורש יכולן ביחיד אמורות: ואין יוצאין לחולין דאיתנהו בצבור לימא שתי חטאות חתות בלבד: אלא שתי שכחות שכחו. שכחי דלא ידעו אי זו היא. שכחי [ולא ידעו באיזה] (דלא מאי) זה סדר הילכך העמידום על חמש: וקשיא להו אי ס״ד דבצבור הוה. הוא הגך אחדיני מי איתיה בצבור אלא על כרחיך. ולמה סתום מפסורש יכולן ביחיד אמורות: ואין יוצאין לחולין

לגזז

אמר ר״ל ארבעה נתנו להן והעמידום [ג] על חמש ואי ס״ד בצבור הגך מי איתנהו בצבור אלא על כרחיך ילמד סתום ממפורש [ד] ר׳ נתן אומר אחת נתנה להן והעמידוה על חמש וליחזי בהי סידרא גמירי להו אי ביחיד אי בצבור שתי [ה] שכחיות שכחו וקשיא להו [א] ואי ס״ד בצבור הגך מי איתנהו בצבור אלא ש״מ ילמד סתום ממפורש מה מפורש ביחיד ולא בצבור אף סתום ביחיד ולא בצבור: **מתני׳** חומר בקדשים מבתמורה וחומר בתמורה מבקדשים חומר בקדשים מבתמורה שהקדשים עושין תמורה [א]ואין תמורה עושה תמורה הצבור [ב]והשותפין מקדישין [ג]אבל לא ממירין [ד]ומקדישין [ה] [ו]עוברין ואברים [ז]אבל לא ממירין [ח]חומר בתמורה מבקדשים [ט] [י]שהקדושה חלה על בעלת מום קבוע [יא]ואין יוצא לחולין

וכי דנין אפשר משאי אפשר. הא דלא ליתיהו דקף ו:) משני כולהו בחדא גמרא גמירי כלומר כל החמש חטאות נשנו בחדא שיטה וכיון דליכא הכי גרסי׳ אמר רשב״ל ארבעה נתנו לכיכור והכא הכי גרסי׳ אמר רשב״ל ארבעה נתנו להן והעמידו על חמש פירוש בסיני נתנו להם ד׳ מתות וחדא רועה ושכחו בימי אכל משה כי מייניהו וגזרו על כולן שימותו ואי ס״ד בביכור הגך מי איתנהו בביכור אלא ע״כ ילמוד סתום מן המפורש ולא מיבעיא אם גגמרה להן בכולן שימותו פשיטא דבחד גמרא הוו גמירי וכיון דליכא הכא בצבור כולהו גמי ליתנהו בביכור אלא אפילו הסתא גמי דגמרו דליכא הכא דהויא רועה אמרי׳ דכולהו ליתנהו בצבור ולא מיבעיא אם אותה שרועה היא מאותן דליתנהו בצבור וא״כ כל הד׳ שגגמרו למות נגמרו בחד גמרא וכולהו ליתנהו בצבור דלכל הפחות כ׳ מהם נגמרו אלא בצבור כמו כן גמי הכ׳ האחרים נגמרו אלא בצבור אלא אפי׳ אם״ל דכפרו בעליה או עברו שנתה דחד מייניהו הוה אותה שנגמרה להיות רועה מיהו אידך נגמרה למות עם אלשה דליתנהו בצבור הרביעית גמי ליתא בצבור ומעתה אותה שנגמרה להיות רועה ושכמוה וגזרו עליה מיתה אע״ג דאפשר להיות בצבור מיהו ילפינן אפשר כיב) משאי אפשר וכיון דנגמרו הארבעה למות ביחיד ולא בצבור משום דבחדא גמרא גמירי אידך גמי שגגמרה להיות רועה וגזרו עליה מיתה מפני שהושכחה ביחיד דוקא נגזור עליה מיתה ולא בצבור דילפינן אפשר כג) משאי אפשר: **רבי** נתן **אומר אחת** ניתנה **והעמידוה** על חמש. פירוש בסיני נתנה להם אחת מתה וארבעה רועות ונשתכחה בימי אכל משה כי מייניהו מתות והי מייניהו רועות לפיכך גזרו על כולן שימותו וסמיך אהא דמסיק כד) מה מפורש ביחיד כו׳ אלא פריך על דבריו מקמי דאסיקנא והדר אסיקנא למילתיה דרבי נתן ופריך וליחזי בהי סדרא גמירי אי בצבור אי ביחיד פירוש למה גזרו על כולן למות הרי איכא בהו ג׳ דביחיד אחתנהו ולא בצבור וכ׳ דאיתנהו בצבור וליחזי אם אותה שגגמרה למות היא מן האלשה לגזור מיתה על כ״ה האלישית והשנים ידעו ואם היא מן השנים לא היה להם לגזור מיתה רק על הכ׳ כ״ו) והשלישית ידעו ומשני שתי שכחות שכחו הי נגמרה למיתה וגם שכחו אם היא מן השנים או מן כ״ה) השלישית לפיכך גזרו מיתה על כולהו והשתא אסיק למילתיה וקשיא להו אי ס״ד כו׳ אלא ש״מ ילמד סתום מן המפורש מה מפורש כו׳ כה) כ״ו) (פירוש חד שגגמר להיות רועות וגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש) פירוש הד׳ שגגמרו להיות רועות גגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש הכל כדפירשנו גבי מילתא דרבי שמעון בן לקיש:

[ו]וכי דנין אפשר משאי אפשר [ז] (כ״ר׳ שמעון בחד מקום גמיר להו) אמר ר״ל ארבעה נתנו להן והעמידום [ח] על חמש ואי ס״ד בצבור הגך מי איתנהו בצבור אלא על כרחיך ילמד סתום ממפורש [ט] ר׳ נתן אומר אחת נתנה להן והעמידוה על חמש וליחזי בהי סידרא גמירי להו אי ביחיד אי בצבור שתי [י] שכחיות שכחו וקשיא להו [א] ואי ס״ד בצבור הגך מי איתנהו בצבור אלא ש״מ ילמד סתום ממפורש מה מפורש ביחיד ולא בצבור אף סתום ביחיד ולא בצבור: **מתני׳** חומר בקדשים מבתמורה וחומר בתמורה מבקדשים חומר בקדשים מבתמורה שהקדשים עושין תמורה [א]ואין תמורה עושה תמורה הצבור [ב]והשותפין מקדישין [ג]אבל לא ממירין [ד]ומקדישין [ה] [ו]עוברין ואברים [ז]אבל לא ממירין [ח]חומר בתמורה מבקדשים [ט] [י]שהקדושה חלה על בעלת מום קבוע [יא]ואין יוצא לחולין

לגזז

לא היתה יכולה להיות אלא ביחיד לימא דהכך שלשה מתות אכל יא) הכא [יב] ליכא לספוקא דהא לא דמי לה: **שפי שכחות שכחו.** מהי סדרא ואי זו היא והלכך מדשכחו הכל קשיא להו לאותן שבימי יהושע אי אלקא דעתך לבצור הוא ההיא דמתה ד׳ דרעייה היכי משכחת להו בצבור הא לא מיתרמו לעולם יג) אלא ודאי מדאלכר חמשה בין מיתה ורעייה ביחיד אימתר דמשכחת להו כולהו ביה והיינו טעמיה דרבי שמעון ורבנן אית להו ארבעה ניתנו להן כל דמסיק כד) מה מפורש ביחיד כו׳ אלא פריך על דבריו מקמי דאסיקנא והדר אסיקנא למילתיה דרבי נתן ופריך וליחזי בהי סדרא גמירי אי בצבור אי ביחיד פירוש למה גזרו על כולן למות הרי איכא בהו ג׳ דביחיד אחתנהו ולא בצבור וכ׳ דאיתנהו בצבור וליחזי אם אותה שגגמרה למות היא מן האלשה לגזור מיתה על כ״ה האלישית והשנים ידעו ואם היא מן השנים לא היה להם לגזור מיתה רק על הכ׳ כ״ו) והשלישית ידעו ומשני שתי שכחות שכחו הי נגמרה למיתה וגם שכחו אם היא מן השנים או מן כ״ה) השלישית לפיכך גזרו מיתה על כולהו והשתא אסיק למילתיה וקשיא להו אי ס״ד כו׳ אלא ש״מ ילמד סתום מן המפורש מה מפורש כו׳ כה) כ״ו) (פירוש חד שגגמר להיות רועות וגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש) פירוש הד׳ שגגמרו להיות רועות גגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש הכל כדפירשנו גבי מילתא דרבי שמעון בן לקיש:

טפי. רבי נתן אומר כו׳ לתרוצי גמי יט) אחת ניתנה להן למיתה וארבע לרעייה ושכחו איזו לרעייה והעמידום כולן למיתה וכיון דד׳ דרעייה בחדא גמרא וכחדא דמגא גמור ולאי בחדא דוכתא מיגמור מי כולהו ביחיד מי כולהו בצבור הלכך על כרחיך בחדא דוכתא לא משכחת לה אלא ביחיד יז) דגמרינן לה מדרעייה ולאו משאי אפשר הוא דהא בהנהו ארבעה דרעייה על כרחיך איכא חדא דמלי לאיתרמויי בביכור ואפי׳ הכי ביחיד הוא דגמרוה דהא בחדא מילתא איתמר הלכך ה׳ דמתה יח) דגמרינן מינה מה זו אפשר להיות ביחיד ובצבור יט) לא נאמרה (מיתתה) אלא ביחיד אף זו אפי׳ היא מאותן שאפשר להיות בצבור לא נאמרה מיתתה אלא ביחיד הלכך אפשר כ) משאי אפשר גמרינן ומוקמינן מיתה ביחיד ולא בצבור. והיכי דמי אפשר משאי אפשר דלא גמרינן כגון אי הוו גמירי תלתא בחדא גמרא לרעייה ותרתי בחדא גמרא למיתה ובעו למילף הני מהני מה תלתא דרעייה לא נאמרו אלא ביחיד בצבור לא משכחת שלשה אף מרי דמיתה לא נאמרו אלא ביחיד התם איכא למיפרך וכי דנין אפשר משאי אפשר דלמא הגך שלשה דלא מתרמו בצבור אוקי לרעייה והגך מרי דמיתרמו הכא והכא אוקי למיתה כל היכא דמיתרמו וכי נמי אתו לקמן מהגך שלשה דליתנהו אלא ביחיד איכא לספוקי דלמא מיתה ביחיד נאמרה ובתרי מהגך שלשה דרעייה בשלשה אחרות שהרי כולן מצויות ביחיד. וליחזי בהי סידרא גמירי אתאי העמידום על חמשה בשביל אחת ליחזי אותה אחת מתיחה סדר היתה אם מסדר (כ) הנמצאות ביחיד ובצבור המתה מהנהו תרתי חטאות שכיפרו בעליה ושעברה שנתה איכא לספוקא אבל ולד חטאת ותמורה ושמתו בעליה ליכא לספוקא דהא פשיטא לן דאותה של מיתה מאותן הרבויות להמצא בצבור היתה אם מהשלשה היתה שאינן נמצאות בצבור אותן שלשה יעמידו כולן למיתה אבל שכיפרו ושעברה שנתה אחאי העמידו הא פשיטא להו שהמתה לא היתה יכולה להמצא בצבור: **כ׳ שכחיות שכחו.** מאיזה סדר היתה ואיזו היא לפיכך העמידו כולן למיתה. וקשה להו (ו) השתא הדר לתירוצא קמא ומסיים כא) רבי נתן למילתיה לתרוצי מילתיה דר״ש ועד השתא מפסקה הס״ש דפרכה למילתיה אמאי דאחתר העמידום על ה׳: **מתני׳ ומקדישין אכרין ועוברין אכל לא ממירין.** רבי יהודה הוא דדרש בהמה בבהמה (ויקרא כז) בפרק קמא (לעיל דף י:): **על בעלת מום קבוע.** שאם המיר בעלת מום בתמימה של הקדש חלה עליה קדושה חמורה כ״כ שאם יפדה לא תצא לחולין:

לגזז

דאיתנהו בצבור לימא שתי חטאות חתות בלבד: אלא שתי שכחות שכחו. שכחי דלא ידעו אי זו היא. שכחי [ולא ידעו באיזה] (דלא מאי) זה סדר הילכך העמידום על חמש: וקשיא להו אי ס״ד דבצבור הוה. הוא הגך אחדיני מי איתיה בצבור אלא על כרחיך. ולמה סתום מפסורש יכולן ביחיד אמורות: ואין יוצאין לחולין

אתא: כב) אפשר מאפשר תיבה משאי נמחק: כג) אפשר משאפשר הס״ד: כד) דפסיק. גליון ק״ק מאי משני מפירכא וכי דנין אפשר משאפשר: כה) מה מפורש כו׳ פירוש הד׳ שגגמרו כו׳ והשאר נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com